

**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ХАРИЛЦАН ХӨХИҮЛЭН
ДЭМЖИХ, ХАМГААЛАХ ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН
ГАЗАР, БҮГД НАЙРАМДАХ БОЛГАР УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР
ХООРОНДЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР**

Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Болгар Улсын Засгийн газар /цаашид "Хэлэлцэн тохирогч Талууд" гэх/.

Харилцан ашигтай эдийн засгийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлэхийг эрмэлзэн,

Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт эрх тэгш, харилцан ашигтай байх үндсэн дээр хөрөнгө оруулахад таатай нөхцөл бүрдүүлэхийг хүсч,

Энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих, харилцан хамгаалах нь энэ чиглэлийн ажил хэргийн санаачилгыг өрнүүлнэ гэдгийг хүлээн зөвшөөрч,

ДООРХ ЗҮЙЛИЙГ ХЭЛЭЛЦЭН ТОХИРОЛЦОВ:

Нэгдүгээр зүйл

1. Энэхүү Хэлэлцээрийн зорилгоор "Хөрөнгө оруулалт" гэж дор дурдсан хэлбэрийн аль нэгээр оруулсан хөрөнгийг хэлнэ.

а/ өмчийн эрх болон эд хөрөнгийн бусад эрх, дэнчин, барьцаа зэрэг бодит баталгаа,

б/ хувь оролцоо, хувьцаа болон нийгэмлэгт оролцох аливаа бусад хэлбэрүүд,

в/ нэхэмжлэлийн эрх болон эдийн засгийн үнэлэмж бүхий аливаа бусад эрх,

г/ зохиогчийн эрх, аж үйлдвэрийн болон оюуны өмчийн эрх /патент, лиценз, аж үйлдвэрийн загвар, барааны тэмдэг, гарал үүслийн нэрийн гэх мэт/, технологийн ажилбар, ноу-хау, пүүсийн нэр хүнд,

д/ хууль тогтоомж, хэлцэл болон эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийн дагуу олгогдсон эдийн засгийн үйл ажиллагаа явуулах эрх, үүний дотор байгалийн баялгийг эрж хайх, олборлох, ашиглах зөвшөөрөл.

Хөрөнгө оруулалт нь нутаг дэвсгэрт нь хэрэгжиж буй Хэлэлцэн тохирогч Талын хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулагдана.

ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ ТӨВ АРХИВ

Хөрөнгө оруулалтын хэлбэрийг хожим өөрчлөх нь нутаг дэвсгэрт нь хөрөнгө оруулагдсан Хэлэлцэн тохирогч Талын хууль тогтоомжтой тийнхүү өөрчлөх нь зөрчилдөөгүй нөхцөлд хөрөнгө оруулалт хэвээр байх чанарт нөлөөлөхгүй.

2."Орлого" гэдэг нэр томъёо нь хөрөнгө оруулалтын дүнд бий болж буй нийт орлого, жишээ нь: ашиг, ногдол ашиг, хүү болон бусад хууль ёсны орлогыг илэрхийлнэ.

3."Хөрөнгө оруулагч" гэдэг нэр томъёо нь Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Болгар Улсын тухайд:

- мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжийн дагуу иргэн нь болох Монгол Улс буюу Бүгд Найрамдах Болгар Улсын харьяат хувь этгээд,

- Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Болгар Улсын хууль тогтоомжийн дагуу байгуулагдсан (хуулийн этгээд буюу этгээд бусыг нь үл харгалзан) тухайн Талын нутаг дэвсгэрт байрладаг аливаа компани, байгууллага, нэгтгэлийг

тус тус илэрхийлнэ.

4."Нутаг дэвсгэр" гэдэг нэр томъёо нь нэг талаас Монгол Улс, нөгөө талаас Бүгд Найрамдах Болгар Улс олон улсын эрх зүйн дагуу бүрэн эрх, хуулийн эрх мэдлээ хэрэгжүүлж байгаа нутаг дэвсгэрийг, үүний дотор нутаг дэвсгэрийн тэнгис, эдийн засгийн тусгай бүсийг илэрхийлнэ.

Хоёрдугаар зүйл

1.Хэлэлцэн тохирогч Тал бүр өөрийнхөө нутаг дэвсгэр дэх Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжиж хамгаалан, тийм хөрөнгө оруулалтыг хууль тогтоомжийнхоо дагуу зөвшөөрч, шударга, үл гадуурхах нөхцөл олгоно.

2.Хөрөнгө оруулалтын орлого, хөрөнгийг эгүүлэн оруулсан /реинвестирование/ нөхцөлд эгүүлэн оруулсан хөрөнгийн /реинвестиции/ орлого нь анхны хөрөнгө оруулалтын нэгэн адил хамгаалалт эдлэнэ.

3.Хэлэлцэн тохирогч Тал бүр хууль тогтоомжийнхоо дагуу нутаг дэвсгэртээ энэхүү Хэлэлцээрт тодорхойлсон хөрөнгө оруулалттай холбогдол бүхий үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж буй Хэлэлцэн тохирогч нөгөө талын иргэд хийгээд тэдгээртэй нэг аж ахуйн суурь дээр хамтран амьдарч буй гэр бүлийн гишүүд нэвтрэн орох, оршин суух, ажиллах, шилжин

явахтай холбогдсон асуудлыг нааштай авч үзнэ. Эдгээр асуудлын хувьд Хэлэлцэн тохирогч тухайн Талын хууль тогтоомж болон Хэлэлцэн тохирогч Талууд оролцогч нь болох олон улсын гэрээ хуулийн давамгайлах үйлчлэлтэй байна.

Гуравдугаар зүйл

1.Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал нутаг дэвсгэрт нь Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчаас оруулсан хөрөнгөд өөрийн хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалт, эсхүл гуравдагч аливаа улсын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтад олгодгоос дутуугүй таатай нөхцөл, тэгэхдээ аль илүү таатайг нь олгоно.

2.Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал нутаг дэвсгэрт нь Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчаас оруулсан хөрөнгийг дэмжин тэтгэх, ашиглах, удирдах тухайд өөрийн хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалт, аль эсхүл аливаа гуравдагч улсын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтад олгодгоос дутуугүй таатай нөхцлийг, тэгэхдээ аль илүү таатайг нь олгоно.

3.Энэхүү зүйлийн 1 болон 2 дугаар заалт нь:

а/ аливаа гаалийн буюу эдийн засгийн холбоо, эсхүл худалдааны чөлөөт бүс, түүнчлэн ижил төрлийн бусад байгууллагад оролцохтой холбогдон,

б/ Давхар татвар ногдуулахгүй байх тухай хэлэлцээрүүдийн дагуу аливаа гуравдагч улсын хөрөнгө оруулагчид Хэлэлцэн тохирогч Талууд олгож буй болон цаашид олгох давуу нөхцөлд хамаарахгүй.

4.Хууль тогтоомжийнхоо хүрээнд Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр энэхүү зүйлийн 1 болон 2 заалтын дагуу олгож буй үндэсний нөхцлийн заримыг татгалзах эрхтэй. Гэхдээ шинээр нэвтрүүлж буй аливаа ийм татгалзал нь тухайн татгалзлыг нэвтрүүлснээс хойш оруулсан хөрөнгөд л хамаарна.

5.Хэлэлцэн тохирогч Талуудын аль нэг нь өөрийн хууль тогтоомж, эсхүл Хэлэлцэн тохирогч Талууд хоёулаа оролцогч нь болох олон улсын гэрээний дагуу Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтад болон хөрөнгө оруулалттай холбогдсон үйл ажиллагаанд энэхүү Хэлэлцээрээр олгож буйгаас илүү таатай нөхцөл олгохоор байгаа бол тэрхүү илүү таатай нөхцлийг мөрдөнө.

Дөрөвдүгээр зүйл

Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтад дайн эсвэл бусад зэвсэгт мөргөлдөөн, үндэсний онц байдал болон бусад төсөөтэй нөхцөл байдлын улмаас хохирол нутаг дэвсгэр дээр нь учирвал Хэлэлцэн тохирогч нэг Тал холбогдох хөрөнгө оруулагчид аливаа гуравдагч улсын хөрөнгө оруулагчид тэрээр олгож буй нөхцлөөс дутуугүй таатай нөхцлийг олгоно.

Тавдугаар зүйл

1.Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын хөрөнгө оруулагчийн Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын нутагт оруулсан хөрөнгийг нийтийн эрх ашгийн үүднээс, хуулийн зохих журмын дагуу, үл ялгаварлах үндсэн дээр, нэн даруй, шударгаар нөхөн төлөх нөхцөлтэйгээр гүйцэтгэхээс бусад тохиолдолд дайчлан гаргуулах буюу нийгэмчилж /цаашид дайчлан гаргуулах гэнэ/ болохгүй.

2.Нөхөн төлбөрийн хэмжээ нь хөрөнгө оруулалтыг дайчлан гаргуулахаас өмнөхөн үеийн, эсхүл дайчлан гаргуулах тухай шийдвэр нийтэд зарлагдсан үеийн, тэгэхдээ эдгээр хугацаануудын аль түрүүлж болох үеийн зах зээлийн үнэтэй нийцэж байх ёстой бөгөөд тэрээр Лондонгийн банк хоорондын хадгаламжийн хүүгийн түвшингийн дагуу /LIBOR/ жилийн 12 сарын хүүтэйгээр бодож тодорхойлсон төлбөр хийх хүртэлх хугацааны хүүг агуулсан байвал зохино. Энэхүү нөхөн төлбөрийг анх оруулсан чөлөөтэй хөрвөх валютаар, элдэв саадгүй гуйвуулна.

Зургадугаар зүйл

1.Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчдын хөрөнгөтэй холбогдсон аливаа гуйвуулгыг татварын үүргээ биелүүлсний нь дараа чөлөөтэй гүйцэтгэх бөгөөд тухайлбал:

а/ хөрөнгө оруулалт болон хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, арвижуулахтай холбогдсон нэмэлт хөрөнгө,

б/ хөрөнгө оруулалтын дүнд олсон орлого,

в/ хөрөнгө оруулалтыг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн татан буулгасантай холбогдон хөрөнгө оруулагчийн олсон орлого,

г/ хөрөнгө оруулалтын ашиглалтыг хангахтай холбогдсон зээлийн төлбөр, патентын төлбөр, бусад зардлын төлбөр зэрэгтэй холбогдсон хөрөнгө,

д/ энэхүү Хэлэлцээрийн Тавдугаар зүйлийн дагуу хийгдэх нөхөн төлбөр,

е/ Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын нутагт оруулсан хөрөнгө оруулалттай холбогдон Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын иргэдийн гүйцэтгэсэн ажил үйлчилгээтэй холбогдсон хууль тогтоомжид тусгагдсан хэмжээ, журмын дагуу олгогдох цалин болон бусад шан хөлс

гэх мэт.

2.Энэхүү зүйлийн 1 дүгээр хэсэгт заасан гуйвуулгыг нутаг дэвсгэрт нь хөрөнгө оруулалт хийгдсэн Хэлэлцэн тохирогч Талын нутагт гуйвуулга хийх тухайн өдөр мөрдөгдөж буй ханшаар, чөлөөтэй хөрвөх валютаар саадгүй гүйцэтгэнэ.

3.Энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу хийгдэж буй гуйвуулгад Хэлэлцэн тохирогч Талуудын хууль тогтоомжийн хүрээнд, аливаа гуравдагч улсын хөрөнгө оруулагчийн гүйцэтгэж буй гуйвуулгад олгож буй нөхцлөөс дутуугүй таатай нөхцөл олгоно.

Долдугаар зүйл

Хэрэв Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Тал өөрийн хөрөнгө оруулагчид Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын Улсын нутагт буй хөрөнгө оруулалтын нь хувьд олгосон баталгааныхаа дагуу төлбөр хийж буй бол энэхүү хөрөнгө оруулагчийн бүх эрх, үүрэг Хэлэлцэн тохирогч анхны Талд шилжихийг Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Тал хүлээн зөвшөөрнө. Баталгаа авсан хөрөнгө оруулагчийн эрх үүрэг ийнхүү шилжих нь дээр дурдсан 6 дугаар зүйлд заасан гуйвуулга хийх эрхэд ч хамаарна. Төлбөр хийж буй Хэлэлцэн тохирогч Тал нь баталгаа авсан хөрөнгө оруулагчаас давуутай эрх, үүрэг эдлэхгүй.

Наймдугаар зүйл

1.Энэхүү Хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх, тайлбарлахтай холбогдон Хэлэлцэн тохирогч Талуудын хооронд гарсан маргааныг аль болохоор хэлэлцээний замаар шийдвэрлэнэ.

2.Хэлэлцэн тохирогч Талуудын хоорондох маргааныг ийм замаар хэлэлцээ эхэлснээс хойш 6 сарын дотор шийдвэрлэж чадаагүй бол Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын хүсэлтээр түүнийг хөндлөнгийн шүүхэд шилжүүлнэ.

3.Хөндлөнгийн ийм шүүх нь маргаан тус бүрийн тухайд дараах байдлаар байгуулагдана: арбитражийн тухай хүсэлтийг хүлээж авснаас 3 сарын дотор Хэлэлцэн тохирогч Тал бүр нэг гишүүнийг томилно. Шүүхийн энэхүү хоёр гишүүн нь харилцан тохиролцож гуравдагч улсын иргэнийг сонгох бөгөөд Хэлэлцэн тохирогч Талуудын зөвшөөрснөөр түүнийг хөндлөнгийн шүүхийн Даргаар томилно. Хөндлөнгийн шүүхийн Дарга нь бусад хоёр гишүүнийг томилсноос хойш 2 сарын хугацаанд томилогдоно.

4.Энэхүү зүйлийн 3 дугаар заалтад дурдсан хугацаанд холбогдох томилолтууд хийгдээгүй бөгөөд өөрөөр тохиролцоогүй бол Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал олон улсын шударга ёсны шүүхийн Ерөнхийлөгчийг шаардлагатай томилолт хийхийг урьж болно. Ерөнхийлөгч Хэлэлцэн тохирогч аль нэг талын иргэн байх буюу бусад шалтгаанаар дээрх үүргийг гүйцэтгэж чадахгүй бол шаардлагатай томилолт хийлгэхийн тулд түүний орлогчид хандана. Хэрэв орлогч ерөнхийлөгч Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын иргэн байх буюу бусад шалтгаанаар дурдсан үүргийг гүйцэтгэж чадахгүй бол түүний дараах зиндааны Хэлэлцэн тохирогч аль ч Талын иргэн бус олон улсын шүүхийн гишүүнд хандан шаардлагатай томилолтыг хийхийг урина.

5.Хөндлөнгийн шүүхийн дарга болон гишүүд нь Хэлэлцэн тохирогч Талуудтай дипломат харилцаа бүхий улсын иргэд байх ёстой.

6.Хөндлөнгийн шүүх нь өөрийн шийдвэрийг энэхүү Хэлэлцээрийн заалт болон нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн олон улсын эрхийн зарчим, хэм хэмжээнд үндэслэн гаргана. Шүүх олонхийн саналаар шийдвэрээ гаргана. Энэхүү шийдвэр нь Хэлэлцэн тохирогч хоёр Талын тухайд эцсийн бөгөөд заавал биелүүлэгдэх ёстой. Шүүх өөрийн ажлын дэгийг бие даан тогтооно.

7.Хэлэлцэн тохирогч Тал бүр арбитрын шүүхийн өөрийн гишүүний үйл ажиллагаатай холбогдсон болон өөрийгөө төлөөлүүлсний зардлыг даана. Шүүхийн даргын болон бусад зардлыг Хэлэлцэн тохирогч Талууд тэнцүү хувааж төлнө.

Есдүгээр зүйл

1.Энэхүү Хэлэлцээрийн дагуух үүрэгт хамаарах Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын нутагт оруулсан хөрөнгөтэй холбогдсон Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын хөрөнгө оруулагч болон Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Тал хоорондын маргааныг аль болох эвийн журмаар шийдвэрлэнэ.

2.Маргааныг үүссэнээс нь хойш 6 сарын хугацаанд энэ аргаар шийдвэрлэж чадахгүй бол түүнийг;

а/ маргаанд оролцогч Хэлэлцэн тохирогч Талын эрх бүхий шүүхэд эсхүл

б/ энэхүү Хэлэлцээрийн 4, 5, 6 болон 7 дугаар зүйлийн үндсэн дээр үүссэн маргааныг НҮБ-ын Олон улсын худалдааны эрхийн комиссын Арбитраж /UNCITRAL/-ийн дүрмийн дагуу байгуулагдсан "ad hoc" хөндлөнгийн шүүхэд шилжүүлж болно.

Энэ зорилгоор Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал дээр дурдсан олон улсын арбитражийн дүрмийг хэрэглэхийг зөвшөөрч байгаагаа мэдэгдэх ёстой.

3.Хөндлөнгийн шүүх нь маргаанд оролцогч Хэлэлцэн тохирогч Талын дотоодын хууль тогтоомж, энэхүү Хэлэлцээрийн заалт, тэрчлэн олон улсын эрхийн нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим, хэм хэмжээний үндсэн дээр шийдвэрээ гаргана.

4.Хөндлөнгийн шүүхийн шийдвэр нь маргаанд оролцогч хоёр талын тухайд эцсийн бөгөөд заавал дагаж мөрдөгдөх ёстой бөгөөд нутаг дэвсгэрт нь хөрөнгө оруулалт хийгдсэн Хэлэлцэн тохирогч Талын үндэсний хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжин биелүүлэгдэнэ.

5.Маргаанд оролцогч тал тус бүр шүүхийн өөрийн томилсон гишүүний үйл ажиллагаа болон өөрийгөө арбитражийн үйл ажиллагаанд төлөөлүүлсэнтэй холбогдох зардлыг хариуцах бөгөөд, шүүхийн даргын үйл ажиллагааны болон бусад зардлыг маргаанд оролцогч талууд тэнцүү хэмжээгээр хариуцна.

Аравдугаар зүйл

Энэхүү Хэлэлцээрийг тайлбарлах, хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон бүх асуудлаар Хэлэлцэн тохирогч Талууд зөвлөлдөөн зохион байгуулна. Эдгээр зөвлөлдөөн Хэлэлцэн тохирогч Талын аль нэгний саналаар хийгдэх бөгөөд зөвлөлдөөн хийх газар, хугацааг дипломат шугамаар тохиролцож байна.

Арван нэгдүгээр зүйл

Энэхүү Хэлэлцээрийг Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт 1993 оны 7 дугаар сарын 3-наас хойш оруулсан хөрөнгө оруулалтын тухайд дагаж мөрдөнө.

Арван хоёрдугаар зүйл

1.Энэхүү Хэлэлцээрийг Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүрийн хууль тогтоомжийн дагуу соёрхон батлах буюу батлах ёстой бөгөөд энэ талаарх үндсэн хуулийнхаа дэг шаардлагыг биелүүлсэн тухай Хэлэлцэн тохирогч Талуудаас бичгээр мэдэгдсэн сүүлчийн өдрөөс хүчин төгөлдөр болох бөгөөд 15 жилийн туршид хүчин төгөлдөр байна.

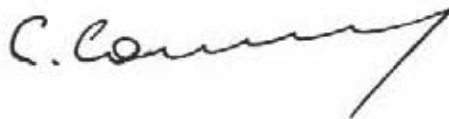
2.Энэхүү Хэлэлцээр нь Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Тал түүнийг цуцлах тухайгаа түүний хүчин төгөлдөр байх хугацаа дуусахаас наад зах нь 12 сарын өмнө дипломат шугамаар бичгээр мэдэгдээгүй бол цаашид тав таван жилээр аяндаа сунгагдана.

3.Энэхүү Хэлэлцээрийг цуцлахаас өмнө оруулсан хөрөнгөд энэхүү Хэлэлцээрийн 1-11 дүгээр зүйлийн заалтууд энэхүү Хэлэлцээрийг цуцласнаас хойш 10 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

Холбогдох Засгийн газраасаа бүрэн эрхийг зохих ёсоор авсан төлөөлөгчид энэхүү Хэлэлцээрт гарын үсэг зурав.

Хэлэлцээрийг 2000 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдөр Сафи хотноо монгол, болгар, орос хэлээр тус бүр хоёр эх хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд нь адил хүчинтэй байна. Тайлбарлахад зөрүү гарвал орос хэлээрх эх бичвэрийг баримтална.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН
ГАЗРЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

БҮГД НАЙРАМДАХ БОЛГАР УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗРЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

